

MEMÒRIA DE L'OBSERVATORI DE SALUT MENTAL DE CATALUNYA. 2008

1. PRESENTACIÓ

Tal com s'afirma en el Pla de Salut de Catalunya (període 2002-2005), els Trastorns Mentals (TM) són causa de patiment i incapacitat en la població alhora que representen una important càrrega social i econòmica per a les persones que els pateixen, les seves famílies i la societat. L'OMS ressalta la importància de la prevalença dels TM en la població i preveu que un de cada quatre habitants del planeta patirà alguna forma de trastorn mental o neurològic al llarg de la seva vida.

D'altra banda, l'alta prevalença dels TM es relaciona amb les ràpides transformacions socials que s'estan produint. L'envelliment de la població i les transformacions socioeconòmiques, com ara les tensions econòmiques, polítiques i ètniques, l'atur, la pobresa, les migracions, la manca de suport familiar i social i la ruptura de xarxes socials són circumstàncies que contribueixen a augmentar la prevalença de suïcidi, conductes antisocials, violència, l'ús del tabac, alcohol i altres drogues, depressió i altres problemes de salut mental.

És clar, doncs, que davant d'aquestes perspectives s'imposa la necessitat de conèixer amb la major precisió possible, quin és l'abast del problema i quines són les tendències de cara als pròxims anys. Alhora, caldrà definir les polítiques de formació i de formació continuada més adients per tal de donar resposta a les problemàtiques més prevalents. Un tercer punt és el referent al tipus de recerca que caldrà desenvolupar i, finalment, quines haurien de ser les estratègies terapèutiques i de planificació de serveis més adients.

Tot això només es podrà dur a terme si es disposa d'un Observatori de Salut Mental que analitzi els vectors abans esmentats i, a partir d'aquí, pugui fer les recomanacions més oportunes. En aquest context, l'Observatori de Salut Mental es situa en la línia general definida en el Llibre Verd de la Comissió de les Comunitats Europees (2005), que defineix una estratègia general de la Unió Europea en matèria de Salut Mental i en el que es recullen les bases de la salut mental en les diferents franges de població. Així, a títol d'exemple, l'esmentat document proposa un conjunt d'accions específiques per a grups vulnerables de la societat entre les que destaquen aquelles que tenen per objectiu reforçar la cohesió social. Per tant, l'Observatori es vertebrava com un important instrument al servei de les administracions i dels professionals implicats en la salut mental.

Els objectius de l'Observatori de Salut Mental seran, doncs, els següents:

- Determinar les principals problemàtiques de salut mental de la població, emprant eines precises, amb un abast més ampli que el proporcionat pels instruments diagnòstics derivats de les classificacions de trastorns mentals. El que interessa són els factors de riscs i per això cal utilitzar les eines pròpies de la sociologia i l'antropologia.
- Determinar les principals problemàtiques de salut mental que afectaran la població en el pròxim deu anys.
- Determinar els factors de risc de col·lectius laborals específics per tal de poder-hi incidir i actuar de manera preventiva.
- Construir un sistema estable i propi d'indicadors clau de salut mental que sigui homologable amb els indicadors internacionals, però que atengui a les especificitats pròpies de Catalunya.

- Determinar les necessitats de formació, recerca i docència que hauran de realitzar-se en el si de la Xarxa de Salut Mental així com en totes aquelles xarxes implicades en el maneig de problemes de salut mental. Això permetrà donar eines i elements de coneixement i actuacions als professionals.
- Suggestir a les diverses administracions implicades les línies a seguir en el desplaçament de recursos i dispositius socials i sanitaris.
- Suggestir i recomanar a les empreses interessades aquelles mesures que permetin actuar de manera preventiva en el camp de la salut laboral.
- Construir un pilar de coneixements vertebradors d'estudis col·laterals i monogràfics, que s'articulin amb les principals línies de recerca ja endegades arreu de Catalunya.

2. ESTRUCTURA ORGANITZATIVA

L'Observatori de Salut Mental de Catalunya (OSAMCAT) s'ha dotat d'una estructura organitzativa per tal de poder desenvolupar la gerència, la direcció tècnica i el control de les activitats de fase de validació experimental del projecte de desenvolupament tecnològic.

Aquesta estructura és la següent:

Consell Institucional

Està format per les institucions que han mostrat el seu interès i disposició per a tirar endavant el projecte:

Per part de les Institucions de la CSPT (Corporació Sanitària Parc Taulí):

- Responsable de l'OSAMCAT
- Direcció General de la CSPT

Per part de la resta d'Institucions implicades:

- Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya
- Departament d'Acció Social
- Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya
- Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya
- Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya

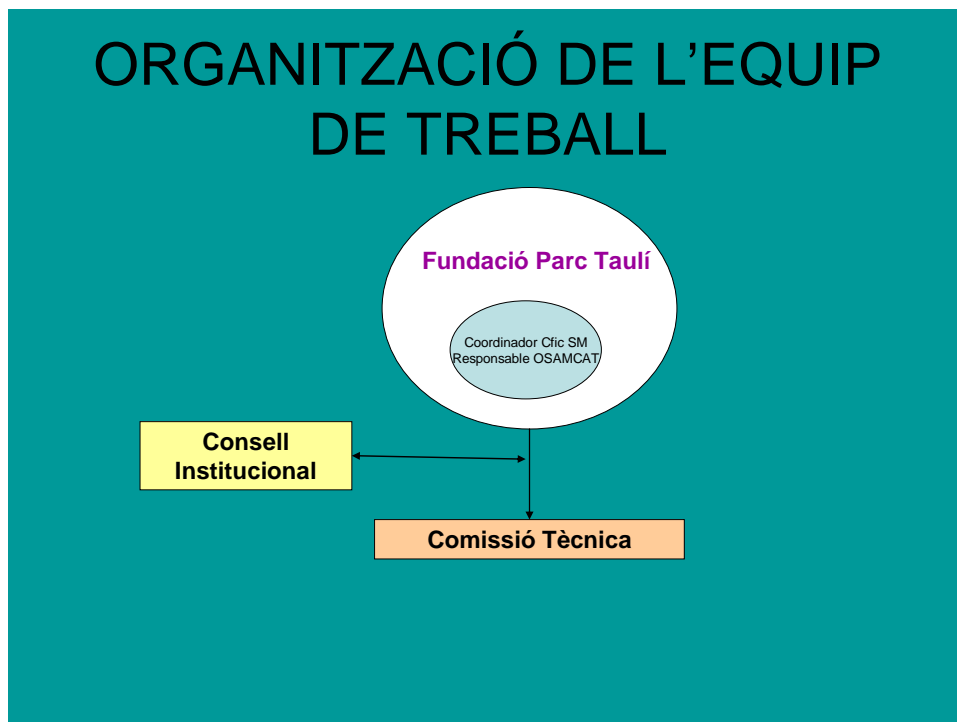
Comissió Tècnica

La Comissió Tècnica estarà integrada per un membre designat per cadascuna de les entitats adherides al projecte i addicionalment amb el caràcter de membre convidat per aquelles persones que la pròpia comissió consideri, pertanyin o no a entitats adherides.

La Comissió Tècnica de Treball és el màxim òrgan científic del projecte i actua amb plena autonomia decisonal respecte als aspectes científics i d'organització interna del projecte. Aquesta comissió està constituïda per les següents institucions:

- Fundació Cassià Just
- Consorci Institut d'infància i Món Urbà
- Departament de Metodologia de les Ciències del Comportament de la Facultat de Psicologia de la Universitat de Barcelona
- Fundació CRAPPSI

- Sagrat Cor, Serveis de Salut Mental. Martorell
- Fundació Orienta
- Departament d'Antropologia de la Universitat Rovira i Virgili

3. PROJECTES EN CURS

Actualment hi ha tres projectes en curs.

I) Estudi dels problemes del comportament en els infants i adolescents de Catalunya. Trastorn per dèficit d'atenció/Trastorn de conducta. Necessitats educatives que generen.

Aquest estudi és un encàrrec del Departament d'Educació i els seus resultats hauran de ser presentats a la Comissió de Salut del Parlament de Catalunya. La seva metodologia ha estat elaborada per la Professora Maria Teresa Anguera, Catedràtica de Metodologia de Ciències del Comportament de la Universitat de Barcelona i pel Dr. Josep Moya, coordinador de l'OSAMCAT i coordinador científic del Servei de Salut Mental del Parc Taulí. L'estudi té una vessant qualitativa i una vessant quantitativa. Per a la primera s'estan realitzant reunions de grups de discussió en 72 centre educatius de Catalunya, elegits aleatòriament. Els continguts de les reunions es graven i analitzen mitjançant el programa Atlas.Ti, versió 5ena. Posteriorment, arran dels resultats, es podrà obtenir un diagnòstic real de la situació en els medis educatius i també en les llars. Això permetrà fer les recomanacions adients.

II) Formació i assessorament al CEIP de Sant Feliu de Codines

Té per objectiu donar resposta a la problemàtica generada per l'alumnat procedent del CRAE Aldees Infantils SOS. Consta de tres parts: a) Estudi de camp; b) Formació inicial al personal docent; c) Seguiment i assessorament al llarg del curs. L'estudi de camp ha consistit en reunions regulars amb el personal docent del centre per tal de conèixer l'estat de la situació. La segona fase, formació, ha consistit en realitzar un conjunt de

seminaris sobre problemes de conducta en les aules. Finalment, la tercera fase, assessorament, consisteix en un conjunt de sessions amb el personal docent per analitzar les diverses problemàtiques que es vagin donant durant les hores de classe.

III) Formació i assessorament a Aldees Infantils SOS, de Sant Feliu de Codines

Té per objectiu donar resposta a la problemàtica generada pels menors que resideixen en les Aldees Infantils SOS. Cal tenir present que es tracta de menors amb greus problemàtiques psiquiàtriques, amb presentacions clíniques atípiques, que s'expressen, sovint, mitjançant trastorns del comportament.

Consta de tres parts: a) Estudi de camp; b) Formació inicial al personal docent; c) Seguiment i assessorament al llarg del curs. L'estudi de camp consisteix en reunions regulars amb el personal educador del centre per tal de conèixer l'estat de la situació. La segona fase, formació, consisteix en realitzar un conjunt de seminaris sobre problemes de conducta en menors.